

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **B. T. H. Y.**, zastoupená Mgr. Matúšem Bónou, advokátem, se sídlem v Brně, Novobranská 14, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 21. 2. 2005, č. j. 14 Az 374/2003 - 25, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 1. 9. 2003, č. j. OAM-838/VL-19-C10-2003, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že důvodem žádosti žalobkyně o udělení azylu byly ekonomické potíže v zemi původu plynoucí z její nezaměstnanosti a snaha o legalizaci pobytu v České republice.

Žalobkyně napadla citované rozhodnutí včas podanou žalobou, ve které žalovanému vytkla porušení § 3 odst. 3, § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), a § 12 a § 91 zákona o azylu, přičemž pokud jde o skutkové důvody, žalobkyně poukázala na svoji žádost o udělení azylu v České republice, protokol o pohovoru, který s ní byl proveden, a ostatní spisový materiál, který se vztahuje k předmětné žádosti o udělení azylu.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 21. 2. 2005, č. j. 14 Az 374/2003 - 25, žalobu proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného zamítl, když poukázal na to, že nebylo prokázáno, že by nepříznivá ekonomická situace žalobkyně byla způsobena pronásledováním z důvodu příslušnosti k určité skupině obyvatel či pro zastávané politické názory žalobkyně, zejména když žalobkyně sama uváděla, že neměla v zemi původu problémy se státními, policejními orgány. V průběhu celého správního řízení ani v žalobě neuvedla žalobkyně žádné konkrétní skutečnosti, ze kterých by bylo možno dovodit, že jí ve Vietnamu hrozí pronásledování ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, naopak sama uvedla, že proti ní nebylo vedeno trestní stíhání. Krajský soud proto učinil závěr, že žalobkyní uváděné důvody nenaplňují zákonné podmínky pronásledování ve smyslu zákona o azylu, žalobkyně tak nesplňuje podmínky pro jeho udělení podle § 12 zákona o azylu. V odůvodnění krajský soud dále uvedl, že žalobkyně v žalobě neuvedla žádné konkrétní důvody, v nichž spatřuje nezákonnost napadeného rozhodnutí. Soud proto přezkoumal rozhodnutí v obecné poloze - z pohledu posouzení splnění podmínek stanovených zákonem o azylu - s přihlédnutím k důvodům, které žalobkyně tvrdila v průběhu správního řízení a v žalobě. Žalobkyně v žalobě namítala obecně nedostatek skutkových zjištění bez konkrétního uvedení, v čem tento nedostatek spatřuje. Soud tuto námitku odmítl jako zjevně účelovou a zdůraznil, že v přezkumném řízení je vázán rozsahem a důvody napadení rozhodnutí a není povolán k tomu, aby za žalobkyni vyhledával případné vady rozhodnutí. Žaloba ani v dalším nepoukazuje na byt' i jediný konkrétní nedostatek dokazování tj. neprovedení důkazu k určitému tvrzení, či důkazu žadatelkou konkrétně navrženého. Rovněž tak žalobkyně netvrdila žádnou konkrétní nezákonnost napadeného rozhodnutí stran postupu při shromažďování důkazů a hodnocení důkazů. Žalobní námitky nejsou sto zvrátit napadené rozhodnutí, neboť v daném případě bylo nespornou skutečností, že správní orgán dal žalobkyni možnost, aby vylíčila všechny důvody, které ji vedly k odchodu z vlasti. Po posouzení obsahu spisového materiálu a po posouzení důvodů, které žalobkyně uvedla, dospěl soud k závěru, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem, proto nezbylo, než žalobu jako nedůvodnou zamítnout.

Proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Stěžovatelka v první řadě vytýká rozsudku krajského soudu „obecnost“ v přístupu k přezkoumání napadeného rozhodnutí, jež měla mít za následek opominutí některých rozporů v odůvodnění správního rozhodnutí, která zakládají pochybnost o skutečném stavu věci, o němž bylo následně správním orgánem rozhodováno. Následkem těchto opominutí je pak podle názoru stěžovatelky nesprávné právní posouzení věci soudem. Podle stěžovatelky je zarážející opakovaně uváděný údaj o její nedostatečné snaze zaměstnání si opatřit, když o toto měla usilovat pouze jedenkrát, ačkoliv současně, a v rozporu s prvně uvedeným, je výslovně zmiňováno její příležitostné zaměstnání, zvláště jako prodavačky. Skutečné situaci tedy odpovídá, že stěžovatelka vyvíjela dlouhodobě snahu opatrovat si prostředky prací, ale v reálných podmínkách země jejího původu jí toto nebylo možno. Jaké příčiny vedly k takovému stavu v případě stěžovatelky, měl dále – přinejmenším pohovorem s ní – správní orgán blíže zjistit a současně jí ve smyslu správního řádu poskytnout poučení o platném českém (azylovém) právu, aby v důsledku nejen neznalosti jazyka, ale i právních předpisů, neutrpěla újmu. Takto má stěžovatelka za to, že při ústním, i jakémkoliv jiném styku se stěžovatelkou, se správní orgán vyhnul zjišťování některých dalších skutečností – např. ohledně národnostní příslušnosti, sociálním statusu stěžovatelky atp. – které mohou mít na rozhodnutí o udělení azylu zásadní vliv; k jejímu případu přistupoval ryze formálně a vycházel pouze z údajů výslovně uvedených

stěžovatelkou, aniž by ji poučil způsobem pro ni srozumitelným (tj. tak, aby porozuměla skutečnému obsahu takového poučení) o právní úpravě azylu a důvodů pro jeho poskytnutí stanovených českým právním řádem. Rovněž se správní orgán nezaměřil na zjišťování právě těch okolností, právně relevantních, jako jsou již např. zmíněná národnostní či etnická příslušnost a sociální status žalobkyně, což je patrné z absence takových zjištění v jeho rozhodnutí, ačkoliv zjišťovat skutečný stav věci má za povinnost nejen ze spontánních tvrzení účastníka, ale i z vlastní úřední povinnosti. Tato pochybení patrná ze spisového materiálu, včetně rozhodnutí správního orgánu, měla být předmětem zkoumání ze strany krajského soudu a v jeho rozhodnutí zohledněna. Stěžovatelka proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, a aby její kasační stížnosti přiznal odkladný účinek.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu s právními předpisy. I pro řízení o kasační stížnosti žalovaný odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi, které stěžovatel učinil během správního řízení, a na vydané rozhodnutí. Soud neshledal v závěrech a postupu žalovaného nezákonnost ani vady řízení. Pro žalovaného je podání kasační stížnosti stěžovatelkou s návrhem na odkladný účinek stejně účelovým úkonem, jako bylo i její podání žádosti o azyl a žaloby k soudu. Stěžovatelka si chtěla těmito svými podáními legalizovat pobyt na území ČR. Žalovaný i soud posoudily tento její důvod i ekonomický důvod pro podání žádosti shodně. Pokud stěžovatelka v kasační stížnosti namítá, že nebyla správním orgánem dostatečně poučena o právní úpravě azylu, žalovaný k tomu podotýká, že vycházel z výpovědi stěžovatelky o jejích důvodech podání žádosti. Správní orgán nemá poučovací povinnost sdělovat žadatelce o azyl, jaké konkrétní důvody by měla uvést, aby se svou žádostí byla úspěšná. Žalovaný dále uvádí, že námitky stěžovatelky o porušení ustanovení správního řádu jsou nekonkrétní a argumentačně nepodložené. Její námitku, že se správní orgán nezaměřil na zjišťování právně relevantních okolností, jako jsou její národnost či etnická příslušnost a sociální status, žalovaný popírá. Při podání žádosti o azyl byly tyto skutečnosti zjištěny. Žalovaný a následně soud pak neshledaly, že by ekonomické důvody pro podání žádosti o udělení azylu jakkoliv souvisely s národností, etnickou příslušností nebo sociálním statutem stěžovatelky. Protokolem z pohovoru, který je součástí správního spisu, se prokazuje, že stěžovatelka byla vyzvána, aby uvedla všechny důvody své žádosti o azyl. Žalovaný proto navrhuje zamítnutí kasační stížnosti pro nedůvodnost a nepřiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatelka podala dne 25. 2. 2003 žádost o udělení azylu, v níž uvedla, že ve Vietnamu si nemohla najít zaměstnání, protože v zemi je nedostatek pracovních míst. Do České republiky chtěla jít pracovat, aby si vydělala peníze. O azyl požádala proto, že nemá žádné doklady pro pobyt v České republice. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR stěžovatelka uvedla, že z vlasti vycestovala za prací. Upřesnila, že stále zaměstnání sháněla pouze v jednom podniku, kde však nebylo volné místo. Ve Vietnamu je podle stěžovatelky těžké sehnat zaměstnání, a proto pracovala pouze příležitostně jako prodavačka, nicméně výdělky ji nestačily na obživu. Kvůli svým ekonomickým potížím stěžovatelka odjela do zahraničí, aby si peníze vydělala. Stěžovatelka v průběhu pohovoru opakovaně potvrdila, že jiné, než ekonomické problémy v zemi původu neměla. V této souvislosti stěžovatelka dodala, že ve vlasti nikdy neměla problémy s policií či jinými státními orgány a nebyla nikdy trestně stíhaná a neúčastnila se politického života. Do České republiky přicestovala nelegálně bez cestovního dokladu a povolení k pobytu. Vstupem do azylového řízení v únoru roku 2003 chtěla svůj pobyt legalizovat. V případě návratu se žadatelka obává pouze toho, že by opět neměla zdroj obživy.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním závěrem jak žalovaného, tak krajského soudu. Stěžovatelka neuvedla žádné skutečnosti, které by svědčily o jejím pronásledování za uplatňování politických práv a svobod, nebo jejím odůvodněném strachu z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti

k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů v zemi jejího původu. Stěžovatelčin odchod z vlasti, jak opakovaně v průběhu správního řízení uváděla, byl motivován ekonomickými obtížemi, zejména snahou po pracovním uplatnění, což však není relevantním důvodem pro poskytnutí ochrany na základě zákona o azylu.

Poukazuje-li stěžovatelka na „obecnost“ v přístupu k přezkoumání napadeného rozhodnutí, jež měla mít za následek opominutí některých rozporů v odůvodnění správního rozhodnutí, pak je třeba zdůraznit, že přezkumné řízení vedené krajským soudem podle dílu prvního, hlavy druhé, části třetí s. ř. s. je ovládáno zásadou dispoziční, jejímž výrazem je skutečnost, že soud může přezkoumávat žaloby jen v rámci rozsahu a v mezích důvodů, jež jsou v nich obsaženy. Podle § 71 odst. 1 písm. d) s. ř. s. musí žaloba kromě obecných náležitostí podání (§ 37 odst. 2 a 3 s. ř. s.) obsahovat žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje žalobce napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. Pokud tedy stěžovatelka formulovala žalobní body jen řadou obecných odkazů na ustanovení správního řádu a zákona o azylu, nelze krajskému soudu vytýkat jeho přístup, jakým k přezkoumání rozhodnutí žalovaného přistoupil.

Za nedůvodnou považuje Nejvyšší správní soud stěžovatelčinu námitku směřující do nedostatečného zjišťování důvodů nezaměstnanosti ve Vietnamu ze strany žalovaného. Z hlediska § 12 zákona o azylu je rozhodné, že tato situace nebyla způsobena pronásledováním stěžovatelky z důvodu příslušnosti k určité skupině obyvatel či pro zastávané politické názory. Účelem přiznání azylu je poskytnout ochranu tomu, kdo je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo cítí důvodnou obavu z pronásledování z důvodů v zákoně vymezených. Aby mu mohla být poskytnuta ochrana formou azylu, musí být prokázáno, že je nositelem určitého přesvědčení politického nebo náboženského, pro které je v zemi, jehož občanství má (v zemi jeho posledního trvalého bydliště), reálně pronásledován, nebo že je pronásledován z důvodů příslušnosti k jasně vymezené sociální skupině. Takové skutečnosti v souzené věci prokázány nebyly. Nelze přitom připustit rozšiřování důvodů, pro které lze azyl přiznat, neboť institut azylu jako výjimečného prostředku ochrany osob, jimž je upírána ochrana státem původu, by šlo nad rámec účelu, pro který Česká republika zákon tohoto typu přijala.

Nejvyšší správní soud konečně nesdílí stěžovatelčin názor, že měla být žalovaným ve smyslu správního řádu poučena o platném českém (azylovém) právu, aby v důsledku nejen neznalosti jazyka, ale i právních předpisů, neutrpěla újmu. Z obsahu správního spisu je zřejmé, že žalovaný při zjišťování skutkového stavu postupoval procesně zcela korektním způsobem. Základem zjišťování skutkového stavu je především výpověď žadatele o azyl, přičemž pohovor, který je s žadatelem v rámci azylového řízení prováděn, musí být prost veškerých kapciózních a sugestivních dotazů, které by výpověď žadatele odkláněly od skutečností, které byly pro jeho odchod ze země původu a podání žádosti o azyl v České republice rozhodující. Zdejší soud má přitom za prokázáno, že důvodem žádosti stěžovatelky o udělení azylu byly ekonomické potíže v zemi původu plynoucí z její nezaměstnanosti a snaha o legalizaci pobytu v České republice.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a rovněž zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen

zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit, přičemž rozhodnutí správního orgánu není nepřezkoumatelné pro nesrozumitelnost. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšné žalobkyni náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. července 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu